

EGYENLŐSÉG.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, V. kerület, fürdő-utca 4. sz.,

a hova minden küldemény intézendő.

TÁRSADALMI HETILAP.

SZERKESZTI

BOGDÁNYI MÓR.

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve . . . . . 8 ft

Félévre . . . . . 4 >

Negyedévre . . . . . 2 >

Egyes szám ára 16 kr.

Rendkívüli külön kiadás. — Egyes szám ára 3 kr.

Vivos voco!

Válságosabb napokat nem élt hazánk soha, mint a legutolsó időben. Sok és nehéz csapások érték a magyar nemzetet, a mióta e hazát lakja. Nem egyszer pusztította, gyilkolta török, tatár, orosz s más hatalmas küllellenség s nem egyszer fenyegette végmegsemmisítéssel e vad csordák özöne. Ámde ha porba tiporva, halálosan megsebezve, utolsó vonaglásaiban feküdt is a nemzet a harcmezőn, sértetlenül megmaradt benne az élet egészséges csirája, a melyből egy új és szebb élet fejlődött: a nemzet becsülete!

Europa tisztelte a magyar nemzetet lovagiassága, hősiessége, szabadelvűsége és nagylelkűsége miatt; azért a magyar bármilyen gyászos vereség után, teljesen lesújtva nem volt és büszkén utalhatott a küzdelem dicsőségére. A művelt világ fájdalmas részvétet érzett a gyenge magyar nemzet szomorú bukásán és a megvetés átkával a hatalmas győzöt sújtotta.

Gyalázatos diadal, melyet a farkas a bárány fellett kivivott!

Az idők megváltoztak. A tatár eltűnt a föld felületéről, a török haldoklik, az orosz ezer sebből vérzik, nem bántják többé a magyart, sem ezek, sem egyéb küllellenségei. Úr lett a magyar hazájában, mint azelőtt soha s függetlenségét arra kezdte felhasználni, hogy művelődés által regeneráljon, az ifjúság szent hevével oda törekedvén, hogy ne csupán a nyugati művelt népek védbástyája, bágyadt dicsőségén élőködjék, hanem hogy ő maga is a nyugati művelt népek sorában felvétessék.

S már már úgy látszott, mintha a nehéz munka sikerre számíthatna, s Magyarország képes lesz a belső viszonyai, jelesül igazságszolgáltatásáról külföldön táplált balvéleményeket és előítéleteket legyőzni.

S ime támadt egy belső ellensége, a ki épen ezen achilles sarkán támadja meg hazáját s nagy csoda ha tönkre nem teszi.

Szövetkezett egy maroknyi ember, kik hóbort, tudatlanság, szentes haszonlesés, nemtelen boszúvágy, a szereplési viselkedés és más hasonló kicsinyes és gonosz szenvedélyek által vezéreltetve a magyar nemzetet kivetkőztetik az évszázadok on át élvezett lovagiassági, szabadelvűségi és nagylelkűségi dicsőségéből, kik szentségtörő kézzel az ország legszentebb palladiumát, igazságszolgáltatását sirba rántja, pellengérré teszik hazájukat az egész művelt emberiség előtt a szükkeblűség, türelmetlenség faj- és felekezeti gyűlölet kiolthatlan szennyfoltját kenvén hazánk derült homlokára!

Ezen ellenség dühöngései ezerszerre veszélyesebbek a török, tatár garázdálkodásainál, mert a nemzet szive vérét: becsületét kockáztatják.

Megeshetik az nagyobb nemzetet is, de annál könnyebben kisebb nemzetet. Mert a nagy nemzetek családja a kisebbeket a zsidóság sorsára kárhoztatván. Itt is, ott is az egyesek hibáit, bűneit és haszontalanságait az egész nemzetre kenik, itt is, ott is gyáva hazugságot, igazságtalanságot, és utálatos el-

ferdítéseket használnak. Hiszen ez a magyar nemzet állandó panasza évrázadok óta, hogy a külföld nem ismeri, és a bakonyerdő lakbíról következtetést vona magyar társaságra.

És habár a Bakony lakóival együtt nagyrészen kiirtatott, a külföld Magyarország belviszonyairól még mai napig is oly felületes és hamis fogalommal bír, mint azelőtt és Magyarország még mindig terra incognita képez Európában. Erről volt alkalmam az utolsó hetekben külföldön személyesen meggyűződni. Külföldön nem egyes hitvány embert okoznak, hanem az egész nemzetet.

Nem mondják, hogy vannak egyesek, kik szánalomra méltó butaságból vagy szentes haszonlesésből egy megfélemlített fél szemű saktergyereknek állítólag a kulcslyukon át tett észleltei alapján költött dajkamesét valóságos tény gyanánt hiesztelnek, nem mondják, hogy egy megfélemlített buta suhancz mindezt egy katolikus paptól hallotta, hogy azt mondta, miszerint a zsidónak keresztyénvére szüksége van, nem mondják. . . . . de minek folytatni?

Elég világosan jellemzi a szomorú helyzetet, hogy ismét felszínre kerültek azon külföldi u. n. tudósok, a kik a magyar nemzetől megtagadják a képességet, nyugateurópai műveltséget felvenni és a kiknek hitvallása, első Napoleonnak az oroszokról ejtett ismeretes szava eme variálásában: „Grattez le magyar, et vous aurez le barbar.“

Mit várhat a nemzet a jövőtől, ha hire jár a külföldön, hogy háborút üzen a szabadelvűségnek, a felvilágosodásnak, a józan észnek? hogy boszorkánypereket tárgyal? hogy egy faluban nevedezett vásott susztergyerek által felmelegített dajkamese elég arra, hogy az egész nemzet lázas izgalomba hozassék? hogy ugyanezen dajkamese megvizsgálása elég indok arra, hogy 16 szeplőtlen előéletű polgár egy évig bebörtönözve tartassék? hogy a képtelenség és hazugság kiereszokolása végett a sötét középkor legundorabb kivallatási eszközei alkalmaztatnak?

Hogy egy 14 éves gyermeket a szülői házból kiragadnak, hitsorsaitól elzárva s vallásától elidegenítve egy évig hatóságai őrizet alatt tartanak — nem mondom praeparálnak — a czélből, hogy a végtárgyalás alkalmával saját vére: édes apja ellen főben járó vádat emelhessen?

Mit várjunk a jövőtől, ha a külföld úgy hallja, hogy a közönség a törvényszék színe előtt a vádlottakat kigunyorolja, a védőket sértegeti, az ország legfőbb vádhatóságát, a megvesztegetés gyanújával piszkolja, a terhelő tanúkat bátorítja, a mentőket megfélemlíti? ha azt olvassa, hogy a gyermek édes atyját akasztófára hozni, az édes anya pedig leányát börtönbe dobni törekszik? hogy a védelem kénytelen nyíltan azt vitatni, hogy a vizsgálat nem az igazsághoz híven vezetett, s hogy a terhelő tanú praeparáltattak? hogy a vád a védelemmel karöltve járni s mind a kettő a vizsgálóbíróságot vádolni kénytelenek?

Csoda volna-e, ha ennyi szörnyűségek után Europa idegenkedéssel elfordulna egy oly nemzetől, mely elég gyenge volt egy maroknyi ember garáz-

dalkodásait nyugódtan eltűnni, mindaddig míg az ország pellengérré került?

Igaz, volt egy, a kinek lánglelke ezúttal is előre látta, hogy Magyarország a sík lejtőn lefelé halad, s a ki áldott szivéből fakadó intőszózatát a messze távolban hangoztatta... de az — törvényünk szerint nem magyar!.. És mégis ő a legelső, a legnagyobb, a legdicsebb magyar!

A Széchenyiek, a Dessewffyek, az Eötvösök és egyéb fényes nemzetségek ivadékai, kiknek elődjei annyi dicsőséget hoztak a hazára, kövessétek a turini bölcs ragyogó példáját, míg késő nem lesz.

Dr. Maisl's Mór.

Ónody és Adamovits.

Ez az a két ember, kiknek nevei mindössze csak kétszer fordultak elő a tárgyalásnál, de a kikkel többet kellett volna foglalkozni e bűntügyben mint bármelyik más féllel. Ónody és Adamovits, ha vallomásra szoríttatnának, sokat tudnának elbeszélni, a mi az ügyet kiemelné a rejtély homályából, sokat magyarázhatnának, sokat indokolhatnának.

Barri, Péczeli, Vay Gyurka, Recski Bandi és Henter szerepei csak azután kezdődtek, miután Ónody és Adamovics urak már megtették „kötelességüket.“

Hej, ha azok a falak ott az Ónody lakában emberi nyelven beszélni tudnának, mennyi mindenféléről értesülne a világ, a miről talán nem is álmodott.

Mert az tény és azt maga Ónody sem tagadja, hogy nagyon közel állt azokhoz, kik e szomorú játékot inszczenáltak és össze-vissza kuszálták.

Adamovics az eszlári hath. pap pedig első volt, a ki az ország figyelmét kérte felhívni az eszlári ügyre. Ő írta azt a levelet, melyre Istóczy a parlamentben hivatkozott, midőn a rituális gyilkosságról eszelősködött.

Ónody még most is ott fészkelődik a tárgyalási teremben és csinálja a hangulatot. Ha valaki mentő körülményt mer felhozni a vádlott zsidók mellett, akkor Ónody az első, a ki közbe kiált: Ez meg van vesztegetve! Ez gyalázat! Zsidók zsebében van! Meg kell botozni! fell kell akasztani, s több effélet.

Ha tanu érkezik Nyiregyházára, Zoltán az alispán fogadja, Ónody pedig traktálja sat.

Matej Ignácznak az antisemiták pálinkája adta meg a bátorságot azokra a vakmerő hazugságokra, miket a vádlottak fejére zuditott.

Azt írják nekünk, hogy Matej Ignác a toprongyos tutas, kinek rendes viszonyok közt vasárnap is alig telik egy suszterkubára, hétfőn is británikázott Nyiregyházán.

Hej, ha ezek a británikák beszélni tudnának, mennyi mindenfélét tudna meg, a világ a miről eddig talán nem is álmodott.

Argus.

Hová lett a pénz?

Az eszlári nép nevében szót emelünk. Nekünk biztos tudomásunkra jutott, hogy több szabolcsmegyei és budapesti antisemita ur Németországban pénzt gyűjtött Solymosy Jánosné, Huriné és egyéb egyének segítségével, kik az eszlári ügyben a vádlott zsidók ellen tanuskodni fognak. Megbízható forrásból értesülünk továbbá, hogy a Budapesten székelő antisemita banda fejei orosz forradalmárokkal összeköttetésben állván, azoktól pénzt, még pedig igen jelentékeny összegeket vettek fel; miután azonban több eszlári tanu határozottan kijelenté, hogy nem pénzért vall s így alaposan feltehető, hogy az antisemitismus főczinkosai, a helyett, hogy a pénzt az eszlári tanúk közt kiosztották volna, saját hasznukra fordították, azon felhívást intézzük az antisemitismus vezérférjáihoz, miszerint a Német- és Oroszországból az eszlári tanúk megvásárlá-

sára befolyt pénzek elköltése iránt mielőbb nyilatkozni méltóztassanak.

Mi közöltük e felhívást, mert más oldalról is kaptunk felszólítást, hogy e »pénzkérdést« egyszer végre megoldani kell.

A muszka rubel, mint már kifejtettük, igen nagy szerepet játszott a t. eszlári ügy összebonyolításánál; csakhogymi ügy vagyunk informálva, hogy a vezérek a pénzt egymás közt felosztották, az eszlári tanúk elébe pedig csak silány hulladékot vetettek. Ők a vezérek — jóllaktak hússal, a szegény eszlári tanuknak ellenben a csontokkal kellett megelégedniök.

Ez a szivtelenség eléggé jellemzi azt a bandát, melynek egyik korifeusa Péczeli törvényszéki irnok.

Azt állítják, hogy a népet felakarják szabadítani és a helyett a népet meglopják.

Sz. P.

Scharf Móricz.

Nyiregyháza, július 14. Scharf Móricz a hirhedt gyerek nagy veszélyben forog. A rituális bünt csináló banda mindent el fog követni, hogy a vérárulás rejtélye megoldható ne legyen. Az pedig csak úgy akadályozható meg, ha Scharf Móricz, kit a mesére kitanítottak, mindenkorra elnémitik. Mert ki tudja, hátha az a gyerek, a ki képes volt ígéretes és megfélemlítések rendszeres összműködése folytán atyja ellen vérvádat emelni, egyszer csak olyan helyzetbe juthat, midőn a remény és a félelem ketős nyomása alól felszabadulva, nyiltan kijelenti hogy mindaz, mit állítólag az eszlári zsinagógában látott, a Péczelyi, Recski és Henter kommandójára látta?

A bandának e sötét sejtelmei bizonyára nem egészen indokolatlanok. Azért török éjjel-nappal fejüket mit kellene csinálni a tárgyalás után a gyerekekkel.

Ónody pusztájára akarja kivinni ispánnak, Verhovay a Függetlenség szerkesztőségébe akarja felhozni munkatársnak, de a banda többi tagjai elleneztek e tervet. Egyelőre abban állapodtak meg, hogy kolostorba adják. Mi részükről nem kételkedünk e tervük sikerében, bármit deklamáljanak is jogtalanságról, erőszakról, szülői jogokról, törvényről és igazságról.

Ha azt bírták kivinni, hogy tanuképen letartóztatva legyen körmeik között a megyeházában, akkor azt is kiereszokolhatják, hogy törvényellenesen kolostorba zárják.

Végül az is lehetséges, hogy egy szép napon arra a hirre ébredünk, hogy Scharf Moricz nincs többé!

Azt fogják mondani, hogy a ficzkó megszökött. Eltűnt visszatérhetlenül. Ez is lehetséges. Mert ki tudja, hátha nem biznak a kolostor siri titoktartásában?

A rejtélyes feljelentés.

Szombathely jul. 13. Szombathely városa, — bár egyszer igaz, hogy egyes antisemita krakélérek zavart idéztek itt elő, — a tiszta-eszlári ügyben meglehetősen semleges volt. Azt az itteni függetlenségi lap szerkesztője valami Sarkady Elemér, ki csak nemrég vette át a »Dunántul« szerkesztését, nem nézhette és kezdte a dolgot megbeszélni lapjában, mikor aztán már egy kis »hangulatot« csinált, egyszer csak előrukkol egy nyilt levéllel a kir. ügyészhez, hogy tudomása van-e róla, hogy az a Klein Ignác vádlott egy alkalommal koldulni erre járt és akkor nem említette, hogy őt kinozták, hanem igen is ő tudja, hogy ki ölte meg Solymosi Esztert. Sarkady megemlíti, hogy Klein kivel beszélt, természetesen a végből, hogy a kir. ügyész csakhamar fogja el az illetőket és küldje Tisza-Eszlára.

Ebben aztán, kivéve, hogy Klein csakugyan erre járt, minden hazugság. Az egész csak arra való volt, hogy ez a botrányokból élő lap egy kis szenzátiós cikket közölhessen.

A tegnapi tárgyalásnál elő is fordult e feljelentés, mely miután hitelt érdemlőnek nem találták, egyszerűen mellőztették.

Igy tehát Sarkadynak ez a manővere nem igen sikerült. De e példa is igen élesen megvilágítja azon elemeket, kik a pört bonyolítani akarják, hogy a hazában zavarok legyenek.

K—i M.

A ritualis bünt csináló banda.

A tudatlanság törpe óriásai ki akartak kötni a tudomány bajnokaival, a tyúkszem gyógyászat vidéki korifeusai: Trajtler, Kis, Horváth szembeszálltak a budapesti egyetem világhírű tanáraival.

Ennyire képes a gyűlölet, ilyen botránytól sem riad vissza egy banda, mely a ritualis gyilkosság czimén a magyar zsidóságot akarja a vádlottak padjára hurczolni.

És a közönség, mely a tárgyalási teremben tanúja volt e botránynak tapsolt és a sajtó, mely a tudomány illetén profanálásáról értesül, dicshymnusokat zengett a tyukszemmetező czéh határt nem ismerő henczegésének.

Scheuthauer Mihalkovics és Belki egyetemi tanárok azt állítják, hogy a dadai hulla Solymosi Eszter holtteste volt, Trajtler, Kis, Horváth pedig azt állítják, hogy egy ismeretlen kéjleányé.

Ha más kérdésben, más időben ilyen vélemények egymás mellé kerülnek, akkor a trajtlereskedést egyszerűen kinevetik vagy ignorálják. Most azonban, mivel zsidók védelméről van szó, egy volt orvosnövendék szavának több hitelt adnak mint azoknak az egyetemi tanároknak, kik e volt orvosnövendéket a vizsgán megbuktatták.

Ilyen körülmények közt könnyen megeshetik, hogy Trajtler, Kis, Horváth emeltetnek a budapesti egyetem tanszékeibe, Scheuthauer, Mihalkovics és Belki tanárokat pedig elküldik Nyiregyházára fogakat huzni és tyúkszemeket gyógyítani.

Mért ez volna aztán igazi konzekvencia.

Ónody és Verhovay kétségtelenül kilátásba is helyezhették nekik ez előléptetést, mert a tudatlanság különben nem merészelt volna olyan provokáló elbizakodottsággal mérközni a tudományyal.

Az a szerencse, hogy Trajtler és társai dicsősége csak addig tarthat, a míg Ónody és Verhovay érvényesíteni tudják befolyásukat.

Ezt pedig nem sokára megtörik.

A jövő héten lesz az ítélet napja.

A tizenhatszadik nap.

— július 11. —

Az elnök 8 óra után megnyitván a tárgyalást Horváth Géza volt orvosnövendéket hallgatja ki. Ez többrendbeli ellenmondásba keveredve, a szerdai számunkban előadottakon kívül még ezeket vallja:

A körmök.

E. Kéz- és lábujjait vizsgálta-e? T. Igenis. E. Körmöket tapasztalt-e egyikén úgy, mint a másikon? T. Én igen, még pedig igen szép, kifejlett körmei voltak a kezén. E. Hogy érti azt? T. Azaz nem kifejlett, hanem gondosan ápolt körmei voltak.

Elnök: Ezen kifejezés alatt mit ért? Tanu: Ugy a szélei, illetőleg ide lent (mutatja) nyulva voltak, itt fent a közepe táján pedig hegygyel végződött, úgy, hogy látszott rajta, hogy gondozva volt. E. A körmök túlhaladtak-e az ujjakon? T. Tul a közepe, a széle nem.

Elnök: Tapintotta ön a körmöket? Tanu: Igen, fogtam, fogtuk mindnyájan, sokan. E. És azok valóságos felső körmök és nem körömágyaknak mutatkoztak? T. Nem: magát a körmet megfogtuk, még mondták, hogy bámulatos, egészen szép, csak nem volt rózsaszínű, hanem köröm volt, nem az ágya, hanem a köröm maga.

A tehéntaposás.

Elnök: Fel volt-e puffadva, vagy sem? Tanu: Nem. E. Mert az állittatik, hogy felpuffadva lett volna. T. Nem volt, határozottan mondom, hogy nem volt.

Elnök: Az is állittatik, hogy a kendő csupán csak lazán volt a karjára kötve. Tanu: Igen erősen volt, úgy, hogy az első agnoskálás alkalmával alig, nehezen tudták kioldani a göm-

böket, a kir. ügyész ur maga oldotta ki, úgy, hogy egy ember, Szücs János, ha jól emlékszem, fogával oldta ki, nem lehetett a kézzel, olyan erős volt. E. Sőt az is mondatik, hogy az első napon az oroszok közül valamelyik csak úgy könnyedén lehúzta a kezéről a kendőt. T. Addig lehetett, míg mi oda mentünk. E. De az önök jelenlétében, mikor megjelentek ott a hatósági személyek. T. Nem, nem történt, isten őrizzen, nem volt szabad hozzá se nyulni. E. Az is mondatik, hogy a festék a papirburkon már nem is állt össze, hanem csak látszott, hogy voltak valami papirdarabok, azonban festék abban egyáltalán nem volt, hanem csak színedése volt a papirnak. T. Dehogy, hisz kivették belőle és egészen nagy marokkal volt, jóformán a festék egész csomó. E. De a kendőben e vagy a papirban is? T. Mikor este néztem, akkor volt a papirban is, kendőben is; másnap, mikor kivettük, mert sokan voltunk, annyira, hogy nem is férhettünk hozzá mindnyájan, hogy lássuk, csak a bírósági tanúk voltak jelen, hogy szedték-e ki belőle, nem tudom biztosan, kendőből vették-e ki, vagy a papirból.

Elnök: Azon jegyre nézve, melyet a lábfejen ön említ. lettek-e valaki által figyelmeztetve vagy önöknek tünt-e fel mindjárt? Tanu: Először az által, hogy a lapokban is irták, azután a vizsgálóbíró és többen is mondták, hogy Eszternek ilyen van a lábán, mindenki figyelmossé lett téve és mindjárt megnéztük, mikor lemostuk, hogy van-e testén nyom a lábán. Nézzük, nézzük és látunk csakugyan határozottan valami jegyet sárgás barnás jegy; akkor néztük tüzetesebben, hogy mi lehetett az? És a hogy néztük, a kupából öntöttem rá vizet, és egy kis ruhával kezdtem dörzsölni és tökéletesen lement, egyszínű volt a többi testrészével. E. Mitől lehetett hát az a feketés barnás jegy? Tanu: Azzal nem szolgálhatok.

A tyúkszem.

Elnök: A bőr felületén volt piszok vagy efféle? Tanu: A bőr felületén ilyennek kellett lenni valaminek. E. Nagy szaga volt a hullának? T. Én nem éreztem semmi szagot. E. Sem első, sem másik nap? T. Sem első sem másik nap, úgy mikor este felvettük, sokan a parasztok közül bedugták az orrukat és mondták, hogy jaj, milyen kiállhatatlan szaga van; nemcsak akkor, hanem mikor lementem a sirba, akkor sem éreztem semmi szagot. E. A lábujjakat megvizsgálta ön? T. Igen, meg. E. Talált-e valami megjegyezni valót? T. Tyúkszeme volt a kis ujjain. E. Mindenik kis ujján? T. Ugy emlékszem, hogy csak a bal láb kis ujján, és a tyúkszemet be is vágtam, hogy csakugyan tyúkszem-e, kapartam késsel és bevágtam, hogy csakugyan vastagabb bőr-e az. E. A talpbőr milyenségére emlékszik-e; vékony vagy vastagabb bőr volt-e azon? T. Nem volt az vastagabb, közönséges talpbőr volt. E. Valami érdességet nem fedezett fel? T. Nem.

Az ellenmondások.

Eötvös: Horváth Géza ur, micsoda minőségben volt ön 18-án, 19-én és 20-án jelen a hullaszemlénél és bonczolásnál? Tanu: Mint nem hivatalos vagy magán ember nem lehettem jelen, mert azt talán a szolgabíró sem engedte volna meg. Mint-hogy pedig jelen lehettem, mert ezt megengedték, ennél fogva jelenlétemnek hivatalos színezete volt. Ezenkívül mint segédet alkalmazott a járási orvos, Eö. Igen Ön a június 18-iki esti szemlénél az iratok szerint csak mint magán ember lehetett jelen, mert annak egyetlen nyoma sincs az iratokban, hogy hivatalosan alkalmaztatott volna. Azonban 19-én és 20-án a jegyzőkönyvek szerint mint bonczoló segéd hivatalosan alkalmaztatott. Kijelentett-e ez önnek a bíróság által? T. Micsodára? Eö. Hogy ön 19-én és 20-án mint bonczolósegéd hivatalosan alkalmaztatott. T. Felkértek, hogy bonczoljam. Eö. Tett-e esküt a bíróság előtt? T. Nem tettem. Eö. Tanu azt állítja, hogy Lökön Zoltán szolgabírónál együtt vacsoráltak, ott megjelent a volt dadai segédjegyző és jelentést tett, hogy Eszter hullája megvan és azt mondta, hogy ott a szolgabíró egy kis jegyzőkönyvet vett fel. T. Igen, felvételre a dadai jegyzővel. Eö. Latta ön, hogy jegyzőkönyv vétetett fel. T. Nem láttam, csak leült és irt jelentést a szolgabírónak, csak-hogy irt, arra határozottan emlékszem. Eö. Szóval nem tudja, hogy jegyzőkönyvet irt-e vagy jelentést; csak azt tudja, hogy irt? T. Kétséggel.

Eötvös: Ön egy cikket irt egy Budapesten megjelenő napilapban, amelyben körülményesen leírja azon éjjeli okulását saját aláírásával és abban felemlíti részletesen, hogy a szempilláit, orrát megigazitotta és felegyengette. Tanu: Megtisztogattam. Eö. Kérem, szóról-szóra ez van: „megigazitam és felegyengtettem”, míg azonban az, hogy „megtisztogattam”, nincs benne. T. Akkor sajtóhiba lesz mindenesetre, mert

én határozottan emlékszem, hogy ott is úgy irtam, most is csak úgy mondom, hogy megtisztogattam.

Eötvös: Ön, mint orvosi férfi, tudja, hogy ez nem jelentéktelen, hanem igenis nagy különbség, mikor maga olvasta ezt a nyilatkozatot és látta azt a nagyon durva, — mert nagyon durva, — sajtóhibát, még akkor is kellett volna önnöknek ezt a sajtóhibát helyreigazítani, ön ezt nem teljesítette! Tanu: Nem. Eö. En kétségbevonom, hogy az sajtóhiba lett volna, mert az előadás egész benső értelme, egész stílikája azt mutatja, hogy azt akarta mondani, hogy az orrát megigazítottam, szempilláit megmostam, hogy majd az elbocsátandó tanuk tájékoztatást nyerjenek. T. Lehet, hogy az értelme ezt mutatja talán, de én mégis azt fejeztem ki, hogy megtisztogattam, ezt irtam.

Scheuthauer kérdései.

Eötvös után Scheuthauer tanár mint szakértő intézett kérdéseket a tanúhoz. Első kérdése az volt, hogy hányadik törvényszéki bonczolás volt az, a melyben részt vett? Tanu: azt feleli, hogy első. Scheuthauer: Tudja-e, hogy a körömök évek múlva is fennmaradnak még? Ha ezt tudta, és tudnia kellett volna, hogyan magyarázza meg, hogy körömök nem találtak az exhumáczióznál? Tanu: Megmondtam már, nem tudok rá feleletet adni. Scheuthauer: De ez nem úgy megy. Abból következtetéseket kell vonni, ha nem voltak meg a körömök később, ha nem rothadtak el, és nem lehetett ellökni, akkor bizonyos, hogy már a bonczolásnál sem voltak meg. Elnök: Figyelmeztettem tanár urat, hogy ez tanu. Méltóztatásuk a kérdéseket úgy intézni, hogy ő mint tanu adhassa meg a feleletet. (Mozgás a közönség körében.) Scheuthauer kérdezi miből következteti tanu, hogy a mit látott, köröm volt és nem körömágy? Tanu erre azt feleli, hogy az, kinek józan esze és jó szeme van, annak meg kell látni a különbséget a kettő közt.

Scheuthauer: Hát nekem is meglehetősen eszem és meglehetősen szemem van, és én már néhány ezer hullát bonczoltam mint bécsi tanársegéd, és mégis első tekintetre azt hittem, hogy ezek finom, szép körömök. De olvastam, hogy e tekintetben tévedés lehet, belevágtam és csak akkor vettem észre, hogy mi az. Ha az urak nagyobb hibákat el nem követtek volna ennél a bonczolásnál, akkor megbocsátható volna, (Mozgás a szakértők körében.) Elnök ismételtelen figyelmezteti Scheuthauert, hogy ténybeli kérdéseket intézzen tanuhoz.

Scheuthauer: Ez is ide tartozik, tartozik a dolog megértésére, mert valamihez hozzászóltak, a mit nem tudtak, már pedig tudni kellett volna. Én ki akarom mutatni, hogy itt hibák történtek, ez pedig csak a vádlottak kedvéért történni. (Nagy mozgás a szakértők és a közönség körében.) T. Én nem vagyok vádlott. Scheuthauer: Nem, hanem talán még lehet. (Nagy zaj a közönség körében, felkiáltások: Ez gyalázat! Trajtler felugrik helyéről.)

Különben nem erről van szó, hanem tévedtek, máskor is tévedések által zavarba jöhet egy dolog.

Elnök: Kérem a tanár urat, majd ha fel lesz hiva arra, hogy a netaláni tévedéseket a törvényszékekkel közölje, akkor tessék azt megtenni, addig pedig tessék magának megtartani és hallgatni róla. A kérdések további folyamán elnök figyelmezteti Scheuthauert, hogy tanu nem áll most rigorózum alatt, tessék neki ténybeli kérdéseket feladni.

A tárgyalás további folyamán Scheuthauer bizonyítja, hogy Trajtler a bonczolás részleteinél Horváthra hivatkozott. Trajtler indulatosan közbekiált: »Tagadom!« Scheuthauer nagyon haragosan: Esküszöm!

Tanu szembesítettvén Zurányival, az utóbbi fenntartja azon állítását, hogy a hulla lábán heg volt, míg Horváth ragaszkodik ahhoz, hogy a foltle mosás után eltűnt, ugyanezt állítja Kiss Jenő járási orvos, bár megengedi, hogy vékony kis vonal látszott a harmadik ujtól a negyedikig.

A tárgyalást félórai szünet után folytatják.

Legelőbb Horváth Géza arra kéri az elnököt, hogy Scheuthauer tanárt az ellene elkövetett sértések visszavonására szólítsa fel. Az esetleges következményeket a tanár ur tulajdonítsa magának. Elnök megjegyzi, hogy Scheuthauer tanárt hoveskedése miatt figyelmeztette és így további lépésnek helye nincs. Ezután

Szücs János

esősz hallgatták ki. Tanu huzta ki a kampóval a Tiszából a holttestet.

Elnök kérdéseire Szücs János azt vallja, hogy a holttestnek sűrű, apró fogai voltak. Horváthtal együtt látták. Csutakkal dörzsölni nem engedték, nehogy a bőrt ledörzsölje. Szakoleczay Julcsa figyelmeztetésére lemosta a holttest lábát

és látta a tiprást. Julcsa azt mondta, erről ismerem Solymosi Eszterre.« Ekkor valamennyiüket kikergették. Ott mondta Solymosiné: »Ugyan néni, hát maga miért nem akar ráismerni leányára?« A királyi ügyész erre felrugással fenyegette. Tanu: A holttestet felfúvódottnak, duzzadtnak látta. A körömök nem voltak az ujjakon túlnőve, de megvoltak.

Erre felmutatják a holttestnek spiritusban tartott ujjait és tanu megmutatja, hogy hol vannak a körömök. Scheuthauer erre bebizonyítja, hogy tanu akkor is tévedett, mert most is téved, miután a praeparatumon nincsenek körömök, és tanu a körömágyat nézte körömnök.

A többi kérdésekre előadja tanu, hogy nem látott a holttesten tyukszemeket, az ujjak nem voltak egymásra hajolva.

Solymosiné szemébe mondja tanu: Hiszen kend el is ájult, Solymosiné ezt elismeri.

Elmondja továbbá tanu, hogy a hulla agnoszkálásánál Solymosi Gáborné azt mondta Eszter anyjának: »Már nem lehet tagadni, a kelmet leánya ez.« Solymosi Gáborné ezt tagadja. Szücs: Olyan igaz, mint a hogy isten az égben; Solymosi Gáborné: Hamis a maga lelke. Szücs továbbá azt mondja, hogy határozottan emlékszik arra, hogy Solymosi Gáborné a hullán nem nézte a tehéntiprást.

Kiss Jenő elismeri, hogy kicsi forradás volt a hulla lábán. Szücs hivatkozik az urakra is, kik a holttest apró, sűrű fogait látva, szintén Solymosi Eszternek nézték.

Szücs kihallgatása után következett a tanuk megeskütése. A törvényszék határozatához képest Horváth Géza, Solymosi Gáborné és Szücs András leteszik az esküt.

Ezzel a tárgyalás 1 órakor véget ért.

A tizenkilencedik nap.

— Julius 12. —

A tárgyalás 8 órakor kezdődik.

Dr. Kiss Jenő.

Elnök: Dr. Kiss Jenő ur! (a felhívott előlép.) Doktor ur a múlt évi július 18-án a t.-dadai járás szolgabírójával a t.-dadai parton egy hullaszemlében vett részt, és erről előleges hullavizsgálati jegyzőkönyvet vett föl, melyben az mondatik, hogy a megvizsgált hulla hossza körülbelül 140 cztm., közep-szerűen fejlett és 14 év körülinek látszó női hulla volt. A mennyiben doktor ur később a bonczolásban részt vett, és bíróságilag mint szakértő alkalmaztatott, ezen utóbbi véleményében ezen előleges vizsgálatról kiadott véleményétől eltérő nyilatkozat foglaltatik. Miként magyarázza ezt meg.

Dr. Kiss Jenő: Az eltérés, mely az első felvétel s az utóbbi nyilatkozatom közt előállt, onnan magyarázható meg, hogy este, midőn a hullát megnéztük, ez lámpavilágításnál történt és hogy a hulla lába össze volt zsugorodva, midőn a mérést megtettük. Kinyújtani nem akartuk a sirban s itt a hullát megbolygatni nem kívántuk, míg az ügyészség ki nem jön. E szerint a sir szélén guggolva néztem az egyes dolgokat, hogy a ruhafélék miképp vannak rajta elhelyezve. Így történt azon tévedés, hogy a felfelé hajlott veres csikos kötőt, a mit tegnap is láttam, övnek néztem. Röviden megírtam a jelentést, a tüzetesebb részletezést fenntartván akkorra, midőn másnap a kir. ügyészség kijön, mert azt gondoltam, hogy ekkor tüzetesebb szemle és vizsgálat fog történni.

E miatt halasztatott el a tüzetes jelentés készítés, gondolván, hogy másnap helyre lesz igazítható, akár pótjelentéssel, akár az előzetes jelentés kijavításával. Midőn a kir. ügyészség kijött, azonnal jelentettem Székely főügyészi helyettesnek, hogy szeretném az esteli jelentést kicserélni, mert láttam, hogy éjjel csalódtam, hogy az kötény, a mi hajtya övnek volt nézhető. Nem volt ott egyéb, mint egy petróleumlámpa és egy gyer-tya, s ezen világítás mellett néztem három sukkról, mert ily mély volt a sir. Horváth Géza megnézte a fogakat, a mint méltóztatott hallani.

Elnök: Ön tehát a hullát nem vizsgálta tüzetesen, hanem Horváth Géza ur? Tanu: Horváth bmondása után szerkesztettem az előleges jelentést a tüzetesebb jelentés télelég éjjel után egy órakor. E Az öv és a hulla hosszúságára nézve már nyilatkozott; de az is befoglaltatik az előleges szemle-jegyzőkönyvben, hogy a hulla tizennégy év körülinek láttatott. T. Azért látthattuk úgy, mert az egész hulla földes és a földtől az arczkifejezés és az egyes vonások egészen el voltak mosódva és majdnem felismerhetlenek voltak.

Elnök: Honnan vette azon kifejezést, hogy 14 év körülinek látszott? Tanu: Onnan, hogy kisebbnek látszott a sirban, és csak másnap láttam, hogy nagyobb, összezsugorodott

állapotban 140 cmt. volt, később 144 lett, a mint tüzetesen megmértük az asztalra kiterítve.

A bonczjegyzőkönyv.

Eötvös: Ha nagyságod megengedi, későbbre, a mikor mint szakértőkhöz lesznek kérdések intézhetők, akkora tartok fenn pár kérdést. Elnök. Fel fog olvastatni az orvosi bonczjegyzőkönyv és az első szakértői vélemény.

Simon Viktor jegyző olvassa a tiszadadaai határhoz tartozó csonkafüzesben 1882. jun. 19-dikén délután 5 órakor felvett jegyzőkönyvet, mely a külvizsgálatot és belvizsgálatot tartalmazza. Olvassa a folytatólagos jegyzőkönyvet, mely Tiszadadán 1882. jun. 20-ikán reggel 10 órakor vétetett fel.

Felolvastatnak ezután a bonczoló vizsgálatnál alkalmazott szakértők véleményei, továbbá a dr. Scheuthauer, dr. Mihálkovich és dr. Belky által készített látélet és szakértői vélemény, valamint a nevezett orvosok által Szeffert államügyészi helyettes által feltett kérdésekre adott feleletek.

Felolvassák továbbá az országos művegyésznek a ruhákon talált foltokra nézve adott véleményét; továbbá az ugyanezekre a foltokra nézve a budapesti törvényszék előtt dr. Belky és dr. Glück által megejtett szakértői vizsgálatról szóló jegyzőkönyvet.

Dr. Belki.

A többi szakértők eltávoznak a tárgyalási teremből.

Elnök kérdéseire a szakértő dr. Belki a következőket adja elő a hullára vonatkozólag: A haj kihullott, mert suroltatott, ettől a szempillaszórt, rövidsége megóvta. Szeméremtest szőre hiányzik, felhám lehorzsolása miatt. A haj nem levágástól hiányzik, mert a talált csomók felhám alattiak, hova vágással nem férhetnek. A körmök eltávolításának módja meg nem állapítható. A holttest életében gyakorolhatott tulságos nemiközösülést, bizonyítani az ellenkezőt sem lehet.

Szeffert kérdéseire: minő módon folyhatik egy ember vére nyakának megvágatásakor, Belki azt feleli, hogy még ha nemcsak az ütést vágta is át, a vérsugárnak mégis okvetlen magasra kellett föcskendeni. Szeffert: Móríc szerint az áldozat vérének úgy fogták fel, hogy csak a fejét fordították meg, vérnyomokat nem talált ott? Belki: Fölötte valószínűleg tartom. Szeffert: Szállítható volt-e a holttest, mér-földekre a tutajok alatt constatált külső sérülések nélkül, midőn semmi sem óvta? Belki: Mély vízben horzsolás nélkül képzelhető.

Eötvös: Szakértő úr, Trajtler, Horváth, Kiss valamint a közegészségi tanács fölolvastott véleménye után is megmarad eredeti véleményénél? Belki: Meg. Eö. Miként magyarázta meg tanár ur, a közegészségi tanács véleménye és saját véleménye között a holttest 14 napos és hat hónapos uszása közötti különbséget? Belki: Nincs hivatva itélni a legmagasabb orvosi forum fölött, ahhoz ezenfelül indokolás is hiányzik. Eö. A hullaszőr színe sötétebb-e? Belki: Igen.

Eötv. Glückkel adott véleménye összefér-e Scheuthauerrel adott véleményével? Belki: Teljesen, sőt hozzáteszem, hogy a felhám hiányon kívül az irha tökéletesen széjjelmállott volt. Eö. Indokolható-e, hogy a laikusok kék szemről beszélnek, midőn az biróilag barnának, feketének, mondatik? Belki: A tanuk bizonynyal a zavaros, tehát kékes szemfehért nézték a szivárvány hártványak.

Eötv. Lehet-e a maceráció alatt körömnek lassan kihullni? Belki: Különböző körülményektől függ. Eötv. Okoz nagy változást a körömön? Belki: A csalódás renakivül könnyű; a nap csak csillogást idézhet elő.

Eötvös: Olyan állapotban volt a hulla, hogy az akkor fölismerhető volt? Belki: Nem volt; három-négy napos hulla már annyira elváltozhat, hogy a szakértők sem ismerhetik föl; erre a budapesti kórház tapasztalatai kétségtelen bizonyosságot szolgáltatnak.

Eötvös: Megengedi a lehetőséget, hogy vízzel epidermist, forradásos irhát lábforól lesodorhatni? Belki: Az epidermis amugy is hiányzott, az irha kikezdve volt, természetes, hogy a forradás már nem látszott.

Eötvös: Említették véleményükben a hullaviasz képződés lehetőségét, nedves földben is, de a holttest olyan száraz földben volt, hogy a láda teli volt porzóval, lehetséges-e ennyire száraz földben mumifikáció és hullaviasznak ugyanazon körülmények között való képződése? vagy egyik vízben, másik szárazban képződött? Belki: Lehetséges, a hullaviasz valószínűleg előbb, a mumifikáció utóbb képződött.

Heumann: Mit értett az irha rothadása alatt? Belki: Nagyobb rothadást. Heumann: Olyant, hogy a körmök is kihullanak? Belki: Természetesen a hajjal s szőrrel együtt,

a köröm is kihull. Elnök: Mennyi időben hull ki a köröm? Belki: Négy-nyolcz hét alatt.

Friedmann: Ama betegségek, melyet az első szakértők emlitenek, hosszabb fekvést igényelnek? Belki: Vérzés hiányában igen.

Szeffertt A körmök erőszakos eltávolítása meglátszott volna a holttesten? Belki: Okvetlen.

Elnök: (Mutatja az egymásra hajlott lábujjakat spiritusban.) Tessék nyilatkozni! Belki: Indokoltan kifejti, hogy az ujjak egymásra hajlása csakis szűk szekrényben való tartásból következhetik.

Ezzel a tárgyalás véget ért.

A huszadik nap.

— július 13. —

A mai tárgyalás kétségtelenné tette a dadai hullának Solymosy Eszterrel való azonosságát. A budapesti szakértők e mellett nyilatkoztak, Trajtler kapkodásaival szemben, a ki a tudatlanság vakmerőségével első véleményénél megmaradt.

Fulladás és nem tüdővész.

A tárgyalás mely 9 órakor kezdődött eleinte a kérdés körül forgott. Scheuthauert az összes újabb okmányok és tanutételek első véleményében még inkább erősítik; egy betűt sem vonnak le az ő állításaiból. — Scheuthauer nem fogadhatja el a tévedés lehetőségét a tüdővész eltévedésében; egész positive állítja, hogy a holttestből a megfullás ölte ki az életet, nem pedig más betegség.

Eötvös: Konstatálható-e görcsövel, hogy a tüdőn észlelt gümők rothadási processus eredményei-e vagy nem?

Scheuthauer: Teljesen constatálható, de az orvosok könnyen felcserélik, ha nem specziálisták ebben.

Eötvös: A lábfejen talált hegjegyről a tanuk azt állították, hogy színe megkülönböztethető volt; ellenben dr. Kiss vékony, jelentéktelen fehér vonalat látott. Lehetséges-e tehát, hogy ott az epidermis dörzsölése következtében az irha is hiányzott, és ezért látszott a heg jelentéktelenné?

Scheuthauer: Taposás, úgy hiszem véraláfutás volt, mely megrepeszi az irhát. Ebből lett a barnás heg, mely széltől közepén világosabb maradhatott.

Scheuthauer bizonyítékai.

Scheuthauer egészen higgadt, fölötte udvarias, mindig mérsékelt, a mi a tegnap előidéztet kellemetlen hatást megszünteti. Válaszai bővek, kimerítőek, átlátszóan tiszták, határozottan bizonyítók. Szerinte Eszter megületése azon a módon, amint azt Móríc leírta képtelenség, valamint a hullacsempezet vádja is tarthatatlan.

Az epidermisnek hiányáról azt következteti, hogy az első szakértők olyan részeket, a melyeken a rothadás megkezdődött, nem rothadtnak mondták, és megfordítva, mert a szakértők egyáltalán nem vették észre a felhám hiányát, a felhám pedig kétségtelenül hiányzott, mert az első szakértők constatálták, hogy a test rózsaszínű, a mi csak akkor lehetett, ha a felhám hiányzott. Eötvös: Tudnak-e ennek alapján ilyen állapotu holttestről laikusok véleményt fölvenni? Scheuthauer: Sulyt ilyen holttestről mondott vallomásra fektetni nem lehet, de a hatóság talán hasznát veheti. Eötvös: A vegyészek által a ruhán talált jegecekből következik-e, hogy a ruhán holttest-zappan volt? Scheuthauer: Nem állíthatja. Eötvös: A tanuk nagy számmal látták a körmöket, némelyek hosszúnak látták, nem nem csuszhatott-e a köröm előre, hogy később hanykodás közben esnék ki? Scheuthauer: Lehetséges, hogy egy-két köröm leesőben hosszú körömfórmát mutatott. Eötvös: A szeméremtesten milyen volt a pehelyszőr? Scheuthauer: Olyan és annyi mint fejlődő gyermekeknél szokott; ezeket a rendes szőr körülbelül a tizenhatodik évben váltja föl. Ilyent már négyet találtunk. Eötvös: Mondta-e tanár ur, hogy a véresejt-foltokat ki nem mossa a ruhából két nap a vízben való usztatás? Scheuthauer: Annyiban mondtam, mert a tutajra vonatkoztattam. Elnök: Hány nap kellett volna hozzá? Scheuthauer: Képtelen vagyok megmondani. Eötvös: A holttest sérülései a tutajhoz volt ütődéstől származtak-e? Scheuthauer: Ezt senki biztosan nem állíthatja, én sem. Eötvös: Viz alatt rothadó holttest büze kívül is érzik? Scheuthauer: Igen, valamint a halaknál. Eötvös: Miből következteti a 18 éves kornak okvetlen kizárását? Scheuthauer kifejti az anatómiai részleteket, a melyekből egész bizonyossággal következtethetni. Eötvös: Mivel támogatja ezt? Scheuthauer: A bölcsességfogak, melyek csak a 14 évben keletkeznek, a 15 év mel-

lett szólnak, a homloküreg lapoczkát körülvevő porcz, a csontváz is teljes 15 éves leány csontosodás a leányoknál gyorsabb. Elnök: Ebben a magyar fajra vannak-e külön megfigyelések? Scheuthauer: Nincsenek.

Mihálkovics tanár, kit ezután kihallgatnak, minden pontban megerősíti Scheuthauer állításait.

Dr. Trajtler henczegései.

Elnök: A lábon levő heg miért nincs a jegyzőkönyvbe felvéve? Trajtler: Őt Szakolczai Julcsa figyelmeztette a hegre; de nem talált olyan foltot, mely figyelmet érdemelhetett volna. Nem látta a heget. Elnök: Dr. Kiss-Jenő fehér, vékony csikvonalat látott. Trajtler: Én nem láttam. Elnök: A tanuk a nyakon forradás. láttak. Trajtler: Ránczból eredhető tévedés. Elnök: Meg volt-e a felhám? Trajtler: Határozottan állítom, hogy megvolt. A mellen feltűnő kékes foltnál vizsgálva, parányi rothadó czafatot találtam, a mi bizonyítja, hogy a felhám megvolt. Elnök: A hullát macerálnak találta-e, melyen már hullaviasz képződött? Trajtler: a praxisra hivatkozik és határozottan állítja, hogy egészen friss hulla volt, akár csak az ágyból került volna ki. Kinézése olyan volt, mint tökéletesen friss hulláé. A hulla nem volt bűzös, de igen a ruha. Elnök: A hulla régiségét bizonyítja a körmök hiánya is. Trajtler azelőtt ilyen praeparatumot nem látott, de nem tévedhetett, mert tökéletesen hegyezett, kinőtt körmöket látott. Elnök: A hajkihullás mesterséges voltát kétségbe vonják a szakértők. Trajtler megmarad azon állítása mellett, hogy a haj mesterségesen távolított el. Elnök: A szakértők az önök által megállapított betegséggel szemben azt állítják, hogy a hulla vízbe fult. Trajtler: A vízbefulás tünetei közül egyiket sem találtam; kénytelen voltam annak eshetőségét is kizárni. A hulla ném volt rothadt, sem puffadt, víz sem volt a gyomorban, ezért másutt kerestem és találtam halálokat. Elnök: Önök szerint a holttest legalább 18 éves nő hullája volt. A szakértők 14—15 évet mondanak. Trajtler: Mi a kinézés után itéltünk, nem a csontrendszerből. A holttest csontrendszeréből levont következtetésekkel polemizál. Tagadja, hogy a felkarcsont-fejese erősen be volt csontosodva. (Eötvös tagadólag int.) Engedelmet kérek, ne méltóztassék ízélni. Be fogom bizonyítani. Elnök: Miből következtette, hogy azon nő, kitől a hulla származott, életében nagy mértékben gyakorolta a közöslést. Trajtler: Horváth három ujja behatolt a vaginába; az tág volt; az egész hüvely öblös volt. Szeffert: Lehetséges-e, hogy a gyilkosság után a templomban nem maradt a vérnek nyoma? Trajtler: Tudnunk kellene, hogy melyik eret vágta át a kés, a miről nincs felvilágosítás. Szeffert: De a test mozdulatlan maradt és a halál azonnal bekövetkezett. Trajtler: Akkor a nagy ütőrelet kellett elvágni. Szeffert: Mikor hullottak ki a körmök? Trajtler nem ad határozott választ. Szeffert: Tehát eltűnhettek, vagy elrohadtak? Trajtler: Nem mondhatok én mást, mint hogy én akkor láttam; ha pedig később meg nem voltak, akkor ellopták. Szeffert hivatkozik a budapesti szakértőkre, Trajtler pedig Pongrácz grófra, Nagy Lászlóra stb. Szeffert kérdéseire polemizál a szakértőknek a hajtüszökről mondott véleményével. Töpörődés, zsugorodás következménye, hogy azok a hajtüszöt beljebb látták mint ők.

A blamázs.

Szeffert: A satnyának leirt Solymosi Eszter ruháit fel lehetett-e adni nagyobb természetűnek mondott holttestre? Trajtler: Nem delnő ruhák voltak azok, hanem parasztruhák, amik jók kisebbre és nagyobbra is egyaránt. Szeffert: Olyan könnyűnek találja holttestet csempészni? Trajtler: Ha a szolgák össze tudták beszélni az országbíró megölésére, akkor lophattak holttestet is. (Mozgás.) Eötvös feláll: (Mozgás.) A budapesti szakértők véleménye után is fentartja-e véleményét? Trajtler: A homlokvarratra vonatkozó rész kivételével mindent fentartok. Eötvös: Minő alapon mondták a hullát meglehetősen táplálnak? Trajtler: Mert olyannak találtuk. Eötvös: De ha vérszegénységben szenvedett, zsirszegénységnek mondották, hogy lehetett meglehetősen táplált? Trajtler: A jegyzőkönyvben nincsen az említve, a hulla teljes zsirszegény lett volna, ha már a szavakba kapaszkodik. Eötvös: (nyomatékosan) Tessék a szavait megválogatni; az orvos urnak engemet bírálni nincs joga; én kérdezek, az orvos ur pedig felel. Mitől jöhettek a kék foltok? Trajtler: Kékfestéktől. Eötvös: De már akkor megmosták a holttestet? Trajtler: érthetetlenül felel. Eötvös: Miért mondta, hogy a hajhagymák elegendő mennyiségűek? Trajtler nem tudja őket megolvasni nem is szokta, de rendes mennyiségűnek találta.

Eötvös ezek alapján bizonyítja, hogy dr. Trajtler társai-val együtt az első boncolás alkalmával nem vizsgálták a

holttesten semmi lényegest; sem ruhát, sem csontot, mégis rámondja, hogy a hulla fejlett nagyobkoru nő hullája volt. Trajtler: Nem tudhatta, hogy a holttest találásának ilyen következményei lesznek. Eötvös rábizonyítja, hogy Trajtler a jegyzőkönyv erősítésére 1828-ban kiadott könyvet citál, melyet már 53 évvel ezelőtt elavultnak tekintettek. Trajtler: A közegészségügyi tanács szintén elfogadta. Ha tudta volna a következményeket, másképp csinálta volna a jegyzőkönyveket. Eötv. Meghiszem. (Derűtség.) Trajtler kijelenti Friedmann kérdésére, hogy vízi hullát sohasem boncolt ezelőtt.

Az ülés ezzel véget ért.

Legujabb.

Nyiregyháza, jul. 14. A tárgyalást ma már csak felényi közönség hallgatta, hiányoznak mindazok, a kik az eszlári ügyben vezérszerepet játszottak. A tárgyalás 8 órakor kezdődött, de a rendkívüli forroság miatt már 10 órakor meg kellett szakítani, hogy a termet szellőztetni lehessen.

Első szakértő tanú gyanánt kihallgatott Horváth László orvos, ki két óra hösszáig állta a kérdések kereszt-tűzét. Eötvös kérdésére, kinek már fölállását is mozgással fogadták, bevalotta, hogy kórboncoltannal nem foglalkozott soha. Szakértő tanu azt vallja, hogy a jobb hónalj alatt barna szőrt látott, a mi eddig nem jutott eszébe soha, daczára annak, hogy egy év alatt háromszor kérdezték. Miért? Kérdi Eötvös (Egy hang: mert még nem tudta). Hát most már emlékszik rá? Horváth: Eszembe jutott. (Élénk derűtség.)

Eötvös: Figyelmeztetem, hogy a koponya vastagságából Európa legkiválóbb tudósai szerint nem lehet az életkorra következtetni. Horváth: Az az ő véleményük, más az én tapasztalatom. (Élénk derűtség.)

Az első szünet után dr. Kiss Jenő orvos kihallgatása következett. Vallomása mindaddig nagyon biztos, tekintélyes, imponáló, a mig Eötvös nem kezd kérdezni. Ettől fogva biztossága dadogássá válik, tekintélye elvész, imponáló megtartása megszűnik, helyzete mindig szánandóbb lesz. Dr. Kiss büszkén mondja, hogy daczára az egyetemi tanárok, a közegészségügyi tanács véleményeinek, az esetleges tévedésnek még lehetősége is ki van zárva.

Eötvös figyelmezteti, hogy a legnagyobb európai tekintélyek is készséggel megvallják, hogy vízi hullákkal szemben tévedhetnek.

Kiss: Az ő tévedése lehetetlen. Ilyen vizsgálatnál sohasem tévedett.

Eötvös: Bebizonyítom ellenkezőjét. Tavaly április hóban Tokajnál kifogtak egy holttestet, ön boncolta és ki mondta, hogy a holttest 15 napig volt a vízben. Később bebizonyult, hogy ezen holttest egy negyed évig volt a vízben. Ha tehát úgy tévedett, nem engedi-e meg akkor, hogy a dadai holttest boncolásánál is tévedett esetleg?

Kiss: Nem következés! (Élénk derűtség.)

Ezen jelenet rendkívül hatással volt a közönségre, a mely zajos nevetésben tört ki.

Eötvös ezután százakra menő kérdéseket intéz tanuhoz, aki mindent csak nagyjában látott, szemmel mért, semmi biztosat mondani nem tud arra nézve, hogy miként magyarázza meg azt, hogy egyik hajgyök kiért, a másik benmarad. Azétt történt, — mondja — mert a mumificatiónál a bőr egyik helyen felhuzódott, a másik helyen lezsugorodott.

Eötvös: Tud erre tekintélyre hivatkozni?

Kiss: Nem emlékszem.

Eötvös: Nem tévedhetett-e ön a kor megállapításában?

Kiss: Nem. Eötvös: De ön a tokaji leány holttestét 15 évesnek mondta, pedig 18 volt. Most nem tévedhetett pár esztendő? Kiss: Azt fölületesen vizsgáltam.

Erre Scheuthauer egy órán keresztül czáfolta az orvosok vallomását, azok elfogadhatását kétségbe vonja. Czáfolatait erőteljes érvekkel támogatja. Magyarázatait rendkívüli figyelemmel hallgatják.

Friedmann indítványozza, hogy a törvényszék tartson Tisza-Eszláron helyi szemlét. Kéri, hogy vigyék ki a templomajtót is, valamint Móriczot, hogy meggyőződhessenek, mennyiben igaz emennek vallomása.

Szeffert támogatja Friedmann indítványát.

Eötvös mérnököket kér kivinni, a kik kimerjék, a kulcslyukon átmenő sugarak hatását vagy pedig szemorvost.

A törvényszék ez ügyben határozni fog.

A helyi szemle kedden fog eszközöltetni.

Az „Egyenlőség“ legközelebbi száma szerdán fog megjelenni.